

PROKURATUUR

Kriminaalmenetluse lõpetamise määrus

Koostamise kuupäev ja koht:	26.01.2024, Pärnu
Koostaja ametinimetuse ja nimi:	abiprokurör Liisi Kisler
Ametiasutuse nimi:	Lääne Ringkonnaprokuratuur
Kriminaalasja number:	22267000998
Kuriteo kvalifikatsioon:	KarS § 423 lg 1
Kahtlustatava nimi (isikukood):	XXX

Lääne Ringkonnaprokuratuur menetleb kriminaalasja, milles XXX kahtlustatakse KarS § 423 lg 1 järgi kvalifitseeritava kuriteo toimepanemises, mis seisneb selles, et tema juhtis 24.09.2022. a kella 15.22 paiku Pärnu maakonnas Lihula linnas Risti-Virtsu-Kuivastu-Kuressaare teel mootorsõidukit Mini Cooper registreerimismärgiga XXXBXX ning sooritades Alaküla tee 22 maja juures vasakpöört Pärnu-Lihula teele, ei veendunud oma manöövri ohutuses ning ei andnud teed vastassuunas peateel otse talle vastu liikunud mootorrattale BMW R 1250 GS registreerimismärgiga XXX22, mille juht XXX sai kokkupõrke tulemusel tervisekahjustused - parema küünarvarreluude killunenud murd ja põrutushaav peenisel ning sh eluohtliku tervisekahjustuse – parema sääreluude killunenud lahtine murd koos arteri vigastusega.

Oma käitumisega rikkus XXX ettevaatamatusest liiklusseaduse (edaspidi LS) § 14 lg 2 nõudeid, mille kohaselt iga liikleja, liikluse korraldaja ja muu isik peab järgima liiklusalaste õigusaktide nõudeid, olema liikluses hoolikas ja ettevaatlik ning tagama liikluse sujuvuse, et vältida ohtu ja kahju tekitamist;

LS § 16 lg 1 nõudeid, mille kohaselt liikleja peab olema viisakas ja arvestama teiste liiklejatega ning oma käitumises hoiduma kõigest, mis võib takistada liiklust, ohustada või kahjustada inimesi, vara või keskkonda;

LS § 17 lg 5 p 3 nõudeid, mille kohaselt mitterööbassõiduki juht peab andma teed vasakule või tagasi pöörates vastutulevale liiklejale ja temast möödasõidul olevale juhile, kui liikluskorraldusvahendid ei määra teisiti;

LS § 33 lg 2 p 8 nõudeid, mille kohaselt juht on kohustatud enne paigalt liikuma hakkamist, manöövri või sõiduki seismajäämise alustamist veenduma, et see on ohutu ega takista või ohusta teisi liiklejaid ning teel töötajaid;

LS § 56 lg 1 nõudeid, mille kohaselt ristmikule lähenedes peab juht olema eriti tähelepanelik ja arvestama ristmiku liiklusaladega. Juht peab sõitma sellise kiirusega, et tal on vajaduse korral võimalik sõiduk seisma jätta ja anda teed eesõigust omavale liiklejale.

Seega pani XXX toime KarS § 423 lg 1 järgi kvalifitseeritava kuriteo, s.o. mootorsõiduki juhi poolt liiklusnõuete rikkumise ettevaatamatusest, millega tekitati inimesele raske tervisekahjustus.

KrMS § 202 lg 1 sätestab, et kui kriminaalmenetluse ese on teise astme kuritegu ja selles kahtlustatava isiku süü ei ole suur ning ta on heastanud või asunud heastama kuriteoga tekitatud kahju ja tasunud kriminaalmenetluse kulusid või võtnud endale kohustuse tasuda kulusid ning kui kriminaalmenetluse jätkamiseks puudub avalik menetlushuvi, võib prokuratuur kahtlustatava nõusolekul taotleda, et kohus kriminaalmenetluse lõpetaks. Samas paragrahvi lõike 7 kohaselt, kui kriminaalmenetluse esemeks on teise astme kuritegu, mille eest karistusseadustiku eriosa ei näe karistusena ette vangistuse alammäära või näeb karistusena ette ainult rahalise karistuse, võib KrMS § 202 lõigetes 1 ja 2 sätestatud alustel kriminaalmenetluse lõpetada ja kohustused määrata prokuratuur.

Prokurör, tutvunud kriminaalasja materjalidega leiab, et käesoleval juhul esinevad KrMS § 202 lg-tes 1 ja 7 sätestatud eeldused menetluse lõpetamiseks avaliku menetlushuvi puudumise tõttu ja kuna isiku süü ei ole suur.

XXX esitatud kahtlustuse näol on tegemist teise astme kuriteoga. KarS § 423 lg 1 eest ei näe karistusseadustik ette alammäärana vangistust, vaid rahalise karistuse. Sanktsiooni maksimummääraks on kuni kolmeaastane vangistus.

KrMS § 202 lg 1 raames mõeldakse isiku teosüüd karistusseadustiku mõttes, s.o vaadatakse üksnes konkreetset kuritegu, mitte isikut või tema varasemat käitumist, ning erinevaid preventsiioone. Arvesse võetakse isiku panust kuriteo toimepanemisel, tahtluse või ettevaatamatuse astet, tekitatud kahju liiki ja suurust, isiku vanust ja arusaamisvõimet ning seadusandja poolt sätestatud karistust.

Kui hinnata kriminaalasjas kogutud tõendeid nende kogumis, siis nähtub, et kahtlustatav on küll liiklusõnnetuse põhjustamises süüdi, kuid antud süü selle teo puhul ei ole niivõrd suur, et asja peaks saatma kohtumenetlusse. Liiklus on küll elusfäär, mille vastu avalikkusel peab olema eriline usaldus, kuid igasse toimunud liiklusõnnetusse ei saa suhtuda ühtse kaaluga, vaid hinnata tuleb konkreetse liiklusõnnetuse asjaolusid, isikute käitumist ja isikuandmeid. Kahtlustatav oli kaine, omas vastava kategooria mootorsõiduki juhtimise õigust, ei ületanud kiirust, õnnetuse tekkemehhanism oli kerge – kahtlustatav ei veendunud ettevaatamatusest oma manöövri ohutuses. Antud juhul on tegemist liiklusõnnetusega, mis päädis tahtmatult kannatanule eluohtlike kehavigastuste tekitamisega, kus puuduvad raskendavad asjaolud. Kahtlustataval on juhtunu pärast ka südamest kahju. Eeltoodut arvesse võttes leiab prokurör, et kahtlustatava süü ei ole KarS § 423 lg 1 teo mõttes suur.

Kannatanu nõustus kriminaalmenetluse lõpetamisega KrMS § 202 alusel. Kahtlustatava kindlustusandja on kannatanule kompenseerinud nii varalise kui ka mittevaralise kahju. Kahju osas sõlmisid kannatanu ja kahtlustatava kindlustusandja kompromissilepingu.

Kahtlustatava osas puudub ka avalik menetlushuvi, mis takistaks menetluse lõpetamist KrMS § 202 alusel. Kohtupraktikas seostatakse avalikku menetlushuvi enamjaolt materiaalses karistusõiguses sätestatud karistamise eesmärkidega, s.o üld- ja eripreventatiivsete kaalutlustega. Eripreventatiivsetest kaalutlustest lähtuvalt on avalik menetlushuvi olemas, kui kriminaalmenetluse lõpetamine ja teo toimepannud isiku karistamisest loobumine võib eeldatavasti tingida tema poolt uute süütegude toimepanemise. Seda tõenäosust on võimalik hinnata lähtuvalt isiku varasemast karistusest, menetluse aluseks oleva teo toimepanemise asjaoludest ja teo iseloomust, s.o kas tegemist on ühekordse või korduva teoaktiga.

XXX ei ole varem kriminaal- ega väärteokorras karistatud. Samuti ei ole tema suhtes varem kriminaalmenetlus lõpetatud KrMS § 202-203¹ alusel ning prokuratuuri andmetel ei ole tema suhtes hetkel käimas ka ühtegi teist kriminaalmenetlust. Kahtlustataval on juhtimisõigus olnud 25 aastat, kuid selle aja jooksul ei ole ta toime pannud ühtegi süütegu. Ka pärast kriminaalasjas menetletava kuriteo toimepanemist ei ole XXX toime pannud uusi süüteguisid. Eeltoodust saab järeldada, et kuritegelik käitumine ei ole isikule eluviisiks ning ta on teinud juhtunust piisavaid järeldusi ja tegemist oli pigem ühekordse eksimusega. Seega kahtlustatava puhul ei ole alust arvata, et karistamisest loobumine võib tingida kuritegude toimepanemise jätkamise.

Üldpreventatiivsest aspektist on avalik menetlushuvi olemas eelkõige siis, kui teo toimepanemise viis, valdkond, tagajärjed või samaliigiliste kuritegude suur arv ja

ühiskonnaohtlikkus on sellised, et menetluse lõpetamine ja lisakohustuste määramine ei oleks kriminaalpoliitiliselt vastuvõetavad. Avalik menetlushuvi on olemas üldjuhul siis, kui kuritegu on toime pandud elusfääris, mille vastu peab avalikkusel olema eriline usaldus, või isiku karistamine on vajalik õiguskorra kaitsmise huvides või kuriteo tõttu kannatanul puuduvad peale kriminaalmenetluse efektiivsed õiguskaitsevahendid. Selliste juhtudega käesoleval juhul tegemist ei ole. Kahtlustatav ei ole avaliku elu tegelane, liiklusõnnetus ei juhtunud ühistranspordiga seotult, vaid eraisikute vahel maanteel ning ta ei ole ka ametilt erilist usaldusväärset eeldav isik.

XXX etteheidetava süüteo kriminaalõigusnormidega kaitstava õiguskorra kui üldise väärtusmastaabi riive heastamine ning tema õiguskuulekale käitumisele suunamine on prokuröri arvates võimalik saavutada ka muude vahenditega kui kriminaalkorras karistamisega.

KrMS § 202 lg 2 kohaselt võib kriminaalmenetluse lõpetamise korral kahtlustatava nõusolekul panna talle kohustuse määratud tähtjaks tasuda kriminaalmenetluse kulud ja hüvitada kuriteoga tekitatud kahju, maksta kindel summa riigitulusesse või sihtotstarbeliseks kasutamiseks üldsuse huvides, teha 10-240 tundi üldkasulikke tööd, alluda ettenähtud ravile, mitte tarvitada narkootilisi või psühhotroopseid aineid või alkoholi, osaleda sotsiaalprogrammis, alluda karistusseadustiku § 75¹ lõikes 1 sätestatud alkoholi tarvitamise keelu täitmist kontrolliva elektroonilise seadme valvele või täita muu asjakohane kohustus.

Arvestades kuriteo toimepanemise asjaolusid, kahtlustatava isikut, tema käitumisviisi, süü suurust, kuriteo olulisust ja raskusastet ja seda, et kannatanule on kahju hüvitatud, on prokuröri hinnangul põhjendatud kohustada kahtlustatavat tema nõusolekul maksma kindla summa riigi tulusesse ja tasuma kriminaalmenetluse kulud 689,80 eurot. Kriminaalasjas on menetluskuluks isiku kohtuarstliku ekspertiisi tegemise kulu 84 eurot (akt nr 22E-AOI0205), sõiduki teisaldamise kulu 148,80 eurot ja liiklusekspertiisi tegemise kulu 457 eurot (akt nr 23E-LL0010). Nimetatud kohustused on prokuröri arvates piisavad XXX poolt toimepandud tegude suhtes riikliku hukkamõistu väljendamiseks.

Avaliku menetlushuvi hindamisel tuleb märkida, et antud juhul juba kriminaalmenetluse alustamine ja läbiviimine, milles XXX koheldi kahtlustatavana, oli tema jaoks preventiivseks teguriks, mis aitab aru saada oma teo keelatusel ning vastavalt sellele arusaamisele käituda ja hoiduda süütegude toimepanemisest. Puudub alus arvata, et kahtlustatav jätkab edaspidi kuritegude toimepanemist. Prokuröri hinnangul saab KrMS § 202 sätestatud kohustusega suunata XXX õiguskuulekusele.

Eeltoodud asjaolusid arvestades leiab prokurör, et kriminaalmenetluse jätkamiseks puudub avalik menetlushuvi ning tuleb asuda seisukohale, et kahtlustatava suhtes ei ole vajalik ilmtingimata eri- ega üldpreventiivsetel kaalutlustel kriminaalmenetlusega jätkamine või karistuse kohaldamine. Seega puudub edasine avalik menetlushuvi kriminaalmenetluse jätkamiseks XXX suhtes ning KrMS § 202 sätestatud aluste esinemise korral võib kriminaalmenetluse lõpetada. Samas ei tähenda see seda, et kahtlustatav on käitunud õiguspäraselt ning kriminaalmenetluse lõpetamist ja eeltoodud põhjendusi ei saa käsitleda kui avalikkusele signaali saatmist, et liikluses sõidukit juhtides ei pea olema ettevaatlik.

XXX on andnud nõusoleku kriminaalmenetluse lõpetamiseks ning lubanud täita talle pandud kohustused. Seega, kuna tegemist on teise astme kuriteoga, isiku süü ei ole suur ja menetluse jätkamiseks puudub avalik menetlushuvi ning XXX on nõus kuriteo heastamiseks maksma

kindla summa riigitulusesse ja tasuma kriminaalmenetluse kulud, siis prokurör leiab, et on olemas alused kriminaalmenetluse lõpetamiseks XXX suhtes KrMS § 202 sätteid kohaldades.

Vastavalt KrMS § 202 lg-tele 6 ja 7 võib prokuratuur kriminaalmenetluse uuendada kui isik ei täida talle pandud kohustusi.

Juhindudes KrMS §-dest 202 lg 7 ja 206, abiprokurör määras:

1. Lõpetada kriminaalasjas nr 22267000998 menetlus.

2. Määratud kohustuse liik ja tähtaeg:

2.1. KrMS § 202 lg 2 p 2 alusel on XXX kohustatud maksma riigitulusesse 750 eurot.

2.2. KrMS § 202 lg 2 p 2 alusel on XXX kohustatud tasuma kriminaalmenetluse kulud 689,80 eurot (84+148,80+457).

Kohustuste täitmise tähtajaks määrata 26.07.2024 (k.a).

3. KrMS 4. peatükis loetletud tõkendite ja muude kriminaalmenetluse tagamise vahendite tühistamine: ei ole kohaldatud.

4. Asitõendid või äravõetud või konfiskeerimisele kuuluvad objektid: puuduvad.

5. Riiklikus sõrmejälgede registris, andmekogus ABIS ja riiklikus DNA-registris sisalduvate andmete kustutamine: andmeid ei kogutud.

6. Kriminaalmenetluse kulud: isiku kohtuarstliku ekspertiisi tegemise kulu 84 eurot (akt nr 22E-AOI0205), sõiduki teiseldamise kulu 148,80 eurot ja liiklusekspertiisi tegemise kulu 457 eurot (akt nr 23E-LL0010), mis jäävad kahtlustatava kanda.

7. Vastavalt KrMS § 206 lõikele 2 anda kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia kahtlustatavale ja saata kannatanu XXX

Liisi Kisler

Olen kohustustega nõus ja määruse koopia kätte saanud. Saan aru, et määruhes nimetatud kohustuse täitmata jätmise korral kriminaalmenetlus uuendatakse. Tõlki menetlustoimingu juurde ei soovi.

XXX _____
(allkiri, kuupäev)